

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, moderacja, zebranie i
podsumowanie wypowiedzi: Anna Zaręba, Katarzyna Krynicka-Szroeder

Najbardziej palące problemy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	Propozycje działań
INWESTYCJE - brak niezależnego nadzoru inwestycji / brak instytucji opiniującej inwestycje miejskie planowane na obszarach chronionych, - trudności niezależnych, małych inwestorów z przechodzeniem procedur	1. Postulat powołania niezależnego od Prezydenta konserwatora miejskiego opiniującego inwestycje miejskie, zwłaszcza planowane na obszarach chronionych - <i>brak odpowiedzi jakie byłoby możliwe strukturalne umocowanie takiej instytucji</i> 2. powstanie wydziału/komórki miejskiej wspierającej inwestorów prywatnych w przechodzeniu procedur, szukaniu środków zewnętrznych dofinansowujących prace przy zabytkach 3. obowiązek budowy zbiorników retencyjnych na deszczówkę przy remontach i nowych inwestycjach 4. wsparcie najuboższych mieszkańców darmowymi projektami i pomocą przy uzyskiwaniu pozwoleń 5. przystosowanie mieszkań gminnych dla osób zagrożonych wykluczeniem, m.in. energetycznym 6. nagradzanie "dobrych praktyk" podczas remontów zabytkowych obiektów np. ulga podatkowa 7. wypracowanie strategii postępowania z bardzo zniszczonymi zabytkami, palący problem przy murze pruskim/ propozycja na odbudowę z zachowaniem estetyki ale w nowoczesnych technologiach 8. szukanie funkcji dla zabytków/ łączenie interesu ekonomicznego i społecznego 9. Rewizja miejscowych planów zagospodarowania w obszarach zabytkowych, większa troska o zachowanie "ducha miejsca"

	10. Stworzenie przestrzeni regularnych spotkań fachowców (inżynierowie, konserwatorzy, architekci z służbami konserwatorskimi) 11. Wprowadzenie standardów turystyki zrównoważonej, ochrona rynku mieszkaniowego i komfortu życia w mieście 12. Zmiany planów zagospodarowania, wprowadzenie przy inwestycjach standardu 2,5 miejsca parkingowego na mieszkanie oraz nakaz stosowania zielonych nawierzchni przepuszczalnych 13. promocja dziedzictwa na rusztowaniach podczas prac remontowych 14. akcje promujące dobre praktyki przy remontach zabytków/ ulotki/ publikacje
ŁAD PRZESTRZENNY - brak ochrony ładu przestrzennego, także na obszarach chronionych konserwatorsko	1. Postulat powołania plastyka miejskiego, w którego kompetencjach byłaby ochrona ładu estetycznego, planów widokowych (m.in. kolorystyka, forma szyldów, lokalizacja i ilość banerów, kolorystyka i ilość reklam w witrynach) 2. wprowadzenie bardziej restrykcyjnych przepisów chroniących krajobraz, ład przestrzenny, też architektoniczny, estetykę przestrzeni, w tym zwłaszcza kolorystykę 3. wprowadzenie zakazu ingerencji w zabytkową zabudowę - <i>bardzo kontrowersyjny, zwłaszcza w kontekście dostosowania funkcjonowania obiektów zabytkowych do zmian klimatycznych</i> 4. ochrona układu przestrzennego przed zabudowywaniem "każdego skrawka" 5. ochrona "starej" zieleni w przestrzeniach zabytkowych, tradycyjnych skupisk i gatunków 6. rozważenie regulacji prawnych hamujących wzrost mieszkań na wynajem krótkoterminowy, ograniczenie narastania pustostanów

	7. zwiększenie ochrony przestrzeni wspólnej, jako dziedzictwa - większa kontrola nad formą i lokalizacją pomników, lepsze planowanie i większa kontrola nad poziomem artystycznym 8. konieczność uregulowania/ uporządkowania zasad nadawania nazw ulicom i placom - wprowadzenia transparentnej procedury i uporządkowania procesu 9. wprowadzenie konsekwentnej estetyki małej architektury 10. wprowadzenie ładu na poziomie szyldów lokali i estetyki ogródków letnich/charakter parasoli, reklam etc. ochrona zabytków przed zasłanianiem 11. wsparcie przywracania przedogródków 12. tworzenie parków kulturowych we wszystkich cennych zabytkowych przestrzeniach
OCHRONA ZIELENI też w kontekście dostosowania do zmian klimatycznych	1. ochrona "starej" zieleni w przestrzeniach zabytkowych, tradycyjnych skupisk i gatunków 2. obowiązek budowy zbiorników retencyjnych na deszczówkę przy remontach i nowych inwestycjach 3. budowa systemu zbiorników na deszczówkę do podlewania zieleni miejskiej 4. opracowanie i wdrożenie programu odpowiedniego gospodarowania wodą z uwagi na negatywne zmiany klimatyczne 5. wprowadzenie mini parków w miejscach uspokojonego ruchu, wydzielanych z pasów ruchu drogowego 6. ochrona i promocja Wisły jako dziedzictwa kulturowego 7. utrzymanie i ochrona pozostałości plant, systemu zieleni zaprojektowanego przez Ignacego Tłoczka 8. wprowadzanie małej infrastruktury typu kawiarenki w zieleń, łatwiejsze wykorzystanie przestrzeni zielonych przez mieszkańców 9. wsparcie przywracania przedogródków i pnączy

DZIEDZICTWO ARCHEOLOGICZNE - niewystarczająca dbałość o dziedzictwo archeologiczne, zwłaszcza w kontekście planowanych i prowadzonych inwestycji miejskich	1. opracowanie strategii ochrony dziedzictwa archeologicznego Torunia zwłaszcza długofalowo, pod kątem planowanych inwestycji 2. współpraca na linii miasto-universytet w zakresie opracowywania wyników obowiązkowych badań archeologicznych 3. wsparcie upubliczniania opracowań obowiązkowych badań archeologicznych - dofinansowanie publikacji, zebranie, skatalogowanie i udostępnianie na stronach miejskich 4. uczytelnienie w przestrzeni miasta reliktyw archeologicznych (tworzenie parków kulturowych, pozostawianie chronionych odkrywek, system informacji wizualnej o pozostałościach) 5. wymóg "dni otwartych", zwłaszcza dla prowadzonych obowiązkowych prac archeologicznych przy inwestycjach miejskich, prezentujących społeczeństwu cele i efekty prac jeszcze w czasie ich trwania, KOMUNIKACJA ZE SPOŁECZEŃSTWEM 6. zabezpieczenie środków na wyprzedzające badania archeologiczne i na publikacje po badaniach/ wsparcie upubliczniania wyników badań 7. troska o kulturę biznesową podczas prac archeologicznych, konserwatorskich etc.
EDUKACJA - brak systemu edukacji szkolnej w zakresie lokalnego dziedzictwa: toruńskiego "stanu posiadania", brak uwrażliwienia "od podstaw" na konieczność oddolnej, SPOŁECZNEJ OPIEKI NAD ZABYTKAMI	1. wprowadzenie do szkół, już od szkół podstawowych, programów edukacyjnych z zakresu ochrony dziedzictwa - jakie posiadamy lokalne dziedzictwo (o różnych rangach, różnym wartościowaniu, z różnych okresów, nie tylko architektura, zwłaszcza nie tylko Zespół Staromiejski), jakie są zasady ochrony, co można zrobić by samemu chronić dziedzictwo, jakie są podstawy prawnej ochrony - JAKO ELEMENT BUDOWY LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI I LOKALNEGO PATRIOTYZMU, "praca u podstaw" w zakresie ochrony wartości, estetyki, prawa, aktywności społecznej, np. współpraca z organizacjami NGO prezentującymi w szkołach sprawdzone, wybrane programy edukacyjne

	2. opracowanie edukacyjnych programów aktywizujących dzieci i młodzież podczas poznawania lokalnego dziedzictwa, np. samodzielne zbieranie historii rodzinnych, sąsiedzkich 3. współpraca ze szkołami w zakresie obejmowania patronatu/ podejmowania się opieki nad wybranymi zabytkami przez grupy uczniów, klasy 4. aktywizacja absolwentów kierunków artystycznych, archeologii, konserwacji na rynku lokalnym - <i>program staży?, program edukacyjny skierowany do szkół?</i> 5. organizacja cyklicznych spotkań, wsparcie promocji książek dotyczących "Zabytków toruńskich młodszych pokoleń" - ta seria, jak i konferencje zmieniają stan wiedzy o tym dziedzictwie 6. wsparcie rozwoju "Encyklopedii Torunia", tworzonej wysiłkiem społecznym 10. promocja oddolnej aktywności mieszkańców w zakresie ochrony dziedzictwa, zwłaszcza poza chronionym Centrum, powołanie społecznych opiekunów zabytków 8. wprowadzenie obowiązku stałej edukacji (analogicznie jak w przypadku lekarzy) dla decydentów, zwłaszcza podejmujących decyzje radnych miasta, z zakresu historii miasta, posiadanego dziedzictwa, możliwych sposobów ochrony 9. zadbanie o poziom artystyczny wydarzeń organizowanych z funduszy miejskich, jako forma edukacji, kształtowania gustu za pieniądze publiczne - skandal, jakim było finansowanie z pieniędzy podatników występu tzw. Wróża Macieja, zadbanie o poziom wydarzeń na Zamku Krzyżackim, poziom koncertów, prezentacji na festiwalu SkyWay 10. konieczność uwrażliwiania dzieci i młodzieży na piękno, detale, jakość estetyczną, przywracanie zajęć plastycznych, nauki o sztuce.
--	---

ZESPÓŁ STAROMIEJSKI - m.in. zaśmiecenie przestrzeni Zespołu Staromiejskiego: jego estetyki i planów widokowych, zaśmiecenie hałasem, samochodami	1. postulat powołania plastyka miejskiego 2. konsekwentne egzekwowanie ciszy na Rynku Staromiejskim 3. utrzymanie i ochrona pozostałości plant, systemu zieleni zaprojektowanego przez Ignacego Tłoczka 4. ograniczenie ruchu samochodowego w przestrzeniach zabytkowych 5. wprowadzenie mini parków w miejscach uspokojonego ruch, wydzielanych z pasów ruchu drogowego 6. przeprowadzenie badań, jak ruch samochodowy (drgania, spaliny) wpływa na zabytki 7. dla odbiorców toruńskich wydarzeń kulturalnych usprawnienie komunikacji publicznej, częstsze kursy autobusów i tramwajów, połączenie komunikacyjne "obwarzanka" z Centrum 8. Nie jest istotny sam remont, ale rewitalizacja, nowe funkcje ożywiające zabytek i przestrzeń wokół 9. ochrona tradycyjnych rzemiosł w ich historycznej lokalizacji, ochrona dziedzictwa przed globalizacją 10. otwarcie Dworu Artusa dla zwiedzających, nie tylko podczas wydarzeń kulturalnych 11. podjęcie współpracy z kościołami w zakresie dostępności zabytków sakralnych dla zwiedzających, z jednej strony konieczna ochrona, z drugiej umożliwienie dostępu zwiedzających do zbiorów sztuki sakralnej zebranych w prezbiteriach, kryptach, magazynach kościelnych, zwłaszcza w przypadku zabytków remontowanych/konserwowanych za pieniądze publiczne, przynajmniej z okazji świąt, np. Dni Dziedzictwa 12. wprowadzenie opłat dla zwiedzających za dostęp do dziedzictwa sakralnego - środki przeznaczone na ochronę i konserwację
---	--

	13. przywrócenie w przestrzeni reliktyw świadczących o istnieniu dzielnicy portowej, promocja Torunia jako portu, historii i tradycji z tym dziedzictwem związanych 14. wpisanie w projekty dotacyjne konieczności udostępniania przestrzeni wyremontowanych za publiczne pieniądze w wyznaczonych dniach 15. konieczność znalezienia nowej koncepcji na funkcjonowanie Zamku Krzyżackiego. Miasto powinno za publiczne pieniądze kształtować gusty 16. Kino letnie
--	---

INFORMACJA I PROMOCJA - brak rozwiniętego systemu informacji i promocji posiadanego dziedzictwa, promocja zbyt słaba i jednorodna, m.in. konieczność ukierunkowania systemu promocji na edukowanie mieszkańców, konieczna promocja powstającej lokalnie kultury i nauki, konieczna promocja różnorodnego dziedzictwa	1. Konieczne szersze działania informacyjne/promocyjne, zwrócone również do mieszkańców miasta, informacje o zabytkach/dziedzictwie muszą być wszędzie, na zasadzie "informacja musi przyjść do człowieka", znaleźć odbiorcę, rozszerzenie metod komunikacji i informacji - wiele różnych metod jednocześnie, 2. opracowanie odrębnych strategii promocji dziedzictwa w zależności od odbiorcy: odrębna dla turystów, odrębna skierowana do mieszkańców 3. opracowanie podstawowych wartości kulturowych Torunia wymagających promocji, w tym wpis na listę UNESCO 4. promocja dziedzictwa nie tylko gotyckiego, innych dzielnic poza Zespołem Staromiejskim 5. stworzenie systemu aplikacji mobilnych/mobilnej informujących o dziedzictwie nie tylko w obrębie Zespołu Staromiejskiego, promowanej również wśród mieszkańców 6. utworzenie i promocja aplikacji "Toruń codziennie" prezentującej codziennie informacje o wybranych zabytkach, na zasadzie działania aplikacji "Daily Art", w aplikacji konieczne uwzględnić zarówno dziedzictwo "młodsze pokolenia", jak i to nieistniejące. Aplikacja może być połączona z Kartą Miejską, co zapewni codzienny kontakt mieszkańców z prezentowanymi treściami 7. gęstsza sieć tablic informacyjnych umieszczanych na zabytkach, obiektach istotnych dla historii miasta - WAŻNE - informacje muszą być umieszczane na infrastrukturze już istniejącej, by nie przesłaniać zabytku 8. promocja, też wśród turystów, i wsparcie miasta dla oddolnych inicjatyw promujących dziedzictwo, budujących tożsamość i więzi sąsiedzkie, np. świąt ulic, lokalnych centrów kultury,
---	---

	9. uwzględnienie w strategii promocji współpracy z biurami podróży 10. wykorzystanie w strategii promocji zagranicznych targów 11. wykorzystanie w strategii promocji podróżujących toruńskich artystów i pisarzy, jako ambasadorów Torunia 12. wykorzystanie w strategii promocji pochodzących z Torunia artystów, pisarzy, naukowców, promocja w zakresie różnych obszarów, nie tylko Kopernik i astronomia 13. uczytelnienie w przestrzeni miasta "śladów"/przestrzeni życia znanych osób związanych z Toruniem: naukowców, artystów, pisarzy 14. wykorzystanie do promocji wyświetlaczy zamontowanych w pojazdach MZK - prezentacja dziedzictwa materialnego, historycznych miejsc, ważnych postaci pochodzących z Torunia 15. opracowanie i wdrożenie szlaków tematycznych, np. literackich - TURYSTYKA LITERACKA, plastycznych, śladami sztuki, też popularnej - np. JACEK YERKA, szlaki historyczne, też popularne, np. SZLAK ARTURIAŃSKI - łatwiejsza edukacja poprzez rozbudzanie emocji, budowanie osobistych relacji z dziedzictwem, też niematerialnym, włączanie do szlaków tematycznych osobistych historii zwiedzających 16. wykorzystanie w strategiach promocyjnych instytucji rezydentury dla osób opiniotwórczych w różnych obszarach, które później będą kreowały wizerunek Torunia 17. większe zaangażowanie miasta w promocję lokalnych wydarzeń artystycznych, naukowych, literackich 18. udostępnienie organizacjom NGO na preferencyjnych warunkach przestrzeni
--	--

	przeznaczonych na działania promujące lokalną historię i literaturę, też jako strategia promocji niematerialnego dziedzictwa 19. wyznaczenie stałych miejsc i przygotowanie infrastruktury pod prezentację współczesnej sztuki w przestrzeni publicznej miasta 20. budowa strategii promocji innych dzielnic poza Zespołem Staromiejskim 21. wymóg "dni otwartych" dla prowadzonych prac archeologicznych, zwłaszcza obowiązkowych przy inwestycjach miejskich, prezentujących społeczeństwu cele i efekty prac jeszcze w czasie ich trwania, KOMUNIKACJA ZE SPOŁECZEŃSTWEM 22. ochrona i promocja tradycyjnych rzemiosł w ich historycznej lokalizacji (modystka, jubiler, kaletnik, szewc) 23. podjęcie kilkuletnich przygotowań do hucznych obchodów 800-lecia Torunia, wykorzystanie tej okazji do szerokiej, ogólnopolskiej promocji miasta jako jednego z pierwszych organizmów samorządowych, włączenie w działania UMK 24. podjęcie kilkuletnich przygotowań do realizacji wielkiego miejskiego projektu z okazji 800-lecia miasta, rozślawiającego Toruń, analogicznego do wielkich projektów realizowanych z okazji 750-lecia 25. przywrócenie w przestrzeni reliktywów świadczących o istnieniu dzielnicy portowej, promocja Torunia jako portu, historii i tradycji z tym dziedzictwem związanych - negatywna ocena remontu bulwaru 26. promocja dziedzictwa krzyżackiego i krzyżackiej karty w historii rozwoju miasta 27. przywrócenie w społecznej pamięci i promocja wśród turystów wydarzenia, jakim był TUMULT toruński i ścieżka m.i. burmistrza Torunia Jana Gotfryda Rosnera 28. europejski szlak architektury ceglanej
--	---

	29. pewność finansowania dla organizacji promujących miasto/ granty na wydarzenia cykliczne 30. promowanie innych słynnych Torunian nie tylko Kopernika, np. Samuela Thomasa von von Sömmering 31. poprawa funkcjonowania Informacji Turystycznej, przestrzeń do wystawiania publikacji o Toruniu 32. włączenie w programy promocji Torunia jego satelit, tworzenie szlaków wycieczkowych po Kujawsko-pomorskim 33. połączenie Karty miejskiej z promocją dziedzictwa i kultury
REWITALIZACJA NIE REMONT - remont obiektów zabytkowych nie wiąże się z ich rewitalizacją, nową funkcją, która ożywi sam obiekt i przestrzeń wokół niego	
DZIEDZICTWO NIEZAUWAŻANE, NIECHRONIONE	
Najbardziej palące problemy	Propozycje działań
INNE DZIELNICE - brak działań ochronnych i promocji innych dzielnic poza Zespołem Staromiejskim	1. budowa strategii ochrony i promocji innych dzielnic 2. wdrożenie takiej strategii, z którym nierozdzielnie wiąże się przeznaczenie środków finansowych, ludzkich 3. przekazanie większej decyzyjności i sprawczości mieszkańcom 4. przekazanie środków finansowych Radom Okręgów, by miały szansę zadbać o najbardziej wartościowe dziedzictwo, zwłaszcza w pilnych potrzebach zabezpieczenia przed zniszczeniem/unicestwieniem

	5. wsparcie kultury oddolnej, małych inicjatyw budujących przestrzeń, klimat, stanowiących bogactwo dzielnic 6. wsparcie lokalnego małego biznesu, o ile tworzy przestrzeń umożliwiające integrację mieszkańców, budowę więzi społecznych, kulturalnych 7. WDROŻENIE ROZWIĄZAŃ ZAPISANYCH W STRATEGIACH JUŻ PRZYJĘTYCH odnośnie rewitalizacji 8. konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych Podgórze, m.in. stworzenia Nowego Centrum dla tej dzielnicy, np. Poznańska 6/8 jako miejsce pamięci plus rozrywka i teren sportowy 9. konieczność pilnego objęcia ochroną zabytków Podgórze 10. tworzenie miejsc z ofertą kulturalną poza Zespołem Staromiejskim 11. Kino letnie
NEKROPOLIE - brak systemu ochrony toruńskich najbardziej wartościowych nekropolii (zaśmiecanie, niszczenie nagrobków, brak oświetlenia)	1. konieczność podjęcia rozmów władz miasta z zarządcami cmentarzy, gł. parafie, w celu wypracowania metod skutecznego zarządzania i porządkowania tego dziedzictwa, które jest własnością i spadkiem wszystkich mieszkańców Torunia, nie tylko parafii 2. podjęcie działań promujących dobre praktyki w ochronie tego dziedzictwa, m.in. 2.1 podjęcie współpracy ze szkołami - dzieci/klasa obejmują patronat i opiekę nad wybranym zabytkowym nagrobkiem, grobem osoby zasłużonej w przypadku grobów pozbawionych opieki rodziny 2.2 akcje promujące opiekę nad grobami zwrócone do konkretnych środowisk - osoby obecnie żyjące, współtworzące dane środowisko (np. ludzie teatru) podejmują się opieki nad grobem osoby, która to środowisko współtworzyła (np. grób Bronisława Limanowskiego)

	3. uruchomienie i realizacja zaleceń Programu Ochrony Nekropolii Toruńskich z 2014r. 4. zamykanie na noc nekropolii w celu ochrony zabytkowych nagrobków przed wandalami 5. rozważenie zamknięcia najstarszych, najbardziej zabytkowych cmentarzy, tj. zakaz nowych pochówków 6. umieszczenie zabytkowych nekropolii w systemie informacji o dziedzictwie, też w formie mobilnych aplikacji, które pozwolą i samym mieszkańcom na dotarcie i docenienie posiadanego dziedzictwa
KULTURA LOKALNA - jako dziedzictwo żywe i niewykorzystany potencjał, niedofinansowanie!	1. promocja lokalnych artystów i wydarzeń - patrz INFORMACJA I PROMOCJA, w tym wsparcie lokalnych artystów i literatów promujących swoją twórczość I TORUŃ za granicą (województwa nawet) 2. konieczne zwiększenie środków na kulturę, 3. zrównoważone finansowanie kultury umożliwiające realizację wielu mniejszych wydarzeń, bardziej "płaskie" dystrybuowanie środków (nie tylko wielkie festiwale, ale systemowe wsparcie codziennej działalności małych placówek i mniejszych inicjatyw) 4. wsparcie kultury oddolnej, małych inicjatyw budujących przestrzeń, klimat, stanowiących bogactwo dzielnic 5. łatwy dostęp do bezpłatnej kultury oddolnej, m.in. wsparcie i utrzymanie sieci lokalnych bibliotek 6. stabilne wsparcie dla NGO pełniących zadania gminy, te strategiczne, zdiagnozowane, np. prowadzących domy kultury, ośrodki dla niepełnosprawnych 7. wybór podmiotów realizujących strategiczne działania gminy - nie tylko kryterium ceny, też np. zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, aktywizacja bezrobotnych i inne.

	8. system stypendiów dla lokalnych artystów, pisarzy, naukowców, w różnych kategoriach, z obowiązkiem lokalnego upubliczniania osiągnięć 9. większe zaangażowanie uniwersytetu w kulturę lokalną, system zachęt dla naukowców by popularyzowali wyniki badań naukowych lokalnie, wzbogacając najbliższe otoczenie 10. system wsparcie dla lokalnych artystów, np. wymóg przeznaczenia 2% środków przeznaczonych na lokalne inwestycje do realizacji przez lokalnych twórców (np. aranżacja wnętrz) 11. udostępnienie przez miasto lokali i przestrzeni na kulturalne, artystyczne, literackie, naukowe oddolne inicjatywy, <i>finansowanie?</i> 12. udostępnienie organizacjom NGO na preferencyjnych warunkach przestrzeni przeznaczonych na działania promujące lokalną historię i literaturę, też jako strategia promocji niematerialnego dziedzictwa 13. finansowanie przez miasto w 100% realizacji zadań gminy powierzonych organizacjom NGO 12. wyznaczenie stałych miejsc i przygotowanie infrastruktury pod prezentację współczesnej sztuki w przestrzeni publicznej miasta 13. aktywizacja absolwentów kierunków artystycznych, archeologii, konserwacji na rynku lokalnym - <i>program staży?</i> 14. miasto jako pośrednik w kontaktach kultury z biznesem głównie w zakresie mecenatu 15. WDROŻENIE ROZWIĄZAŃ ZAPISANYCH W STRATEGIACH JUŻ PRZYJĘTYCH 16. wspieranie świąt dzielnicy, ulicy itp. 18. przywrócenie plenerowych potańcówek
--	---

	19. wspieranie małych inicjatyw teatralnych, występów muzycznych na żywo, wieczorów poetyckich etc. 20. uproszczenie konkursów na małe granty i ich rozliczania 21. poprawa działania Toruńskiej Agencji Kulturalnej
DZIEDZICTWO XIX i XX w ogólnie brak promocji, popularyzacji, niedofinansowanie, niszczenie (poniżej szczegółowe wypowiedzi dot. muru pruskiego, fortów, modernizmu)	1. organizacja cyklicznych spotkań, wsparcie promocji książek dotyczących "Zabytków toruńskich młodsze pokolenie" - ta seria, jak i konferencje zmieniają stan wiedzy o tym dziedzictwie 2. ochrona mostu kolejowego jako zabytku niszczonego bardzo szybko, rekonstrukcja rzeźbiarskiego programu artystycznego
MUR PRUSKI - brak systemu ochrony, wytycznych w zakresie postępowania	1. organizacja konsultacji społecznych dotyczących ochrony tego dziedzictwa 3. utworzenie przestrzeni chronionych, np. parków kulturowych w miejscach największych skupisk najwartościowszej zabudowy z muru pruskiego 4. ochrona krajobrazu kulturowego w przypadkach absolutnie fatalnego stanu technicznego zabudowy z pruskiego muru - mogą powstawać budynki nowe, ale z zachowanymi proporcjami,

	kolorystyką, okładziną odtwarzającą konstrukcje tradycyjne - wprowadzenie w życie wytycznych opracowanych przez Henryka Ratajczaka - opracował program zachowania muru pruskiego w mieście, które żyje i się rozwija - obiekty cenne ze względów architektonicznych czy sentymentalnym powinny pozostać w swojej pierwotnej lokalizacji i naturalnym otoczeniu - konieczność pilnego zabezpieczenia "Centrum Bernera" na ul. Poznańska - budynku o wielkim znaczeniu historycznym, stanowiącym niegdyś centrum życia lokalnej społeczności/ stworzenie tam centrum kultury
FORTY	- udostępnienie organizacjom NGO na preferencyjnych warunkach przestrzeni przeznaczonych na działania promujące lokalną historię i literaturę, też jako strategia promocji niematerialnego dziedzictwa - organizacja konsultacji społecznych dotyczących ochrony tego dziedzictwa - znalezienie funkcji dla fortów
MODERNIZM XX w. - niszczenie dorobku lat 50-70tych XX wieku, także wielkich założeń realizowanych z okazji 750-lecia Torunia	- ochrona w przestrzeni dorobku materialnego powstałego z okazji 750-lecia miasta, ogólnie w latach 50-70tych XX wieku, zarówno układów urbanistycznych i związanych z nimi społecznych koncepcji kształtowania przestrzeni, jak i małej architektury, detali architektonicznych (np. betonowych kwiatów przed Osiedlem Młodych w pasie Alei Jana Pawła II) - przypomnienie, promocja założeń powstałych z okazji 750-lecia miasta przy okazji obchodów 800-lecia Torunia
DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE - brak ochrony i promocji dziedzictwa niematerialnego	pamięć czasów powojennych, wspomnienia powojennych "osadników" - zbieranie wspomnień żyjących jeszcze mieszkańców tworzących Toruń tuż po wojnie, na zasadzie działań podejmowanych przez Fundację Ośrodka KARTA, zbieranie osobistych pamiątek ukazujących rozwój/zmiany miasta w tym okresie, docenienie i udokumentowanie tego okresu w historii miasta

	2. ochrona i przywracanie pamięci lokalnej gwary - np. akcja promocyjna pod hasłem "Toruń? Jo!" 3. promocja lokalnych artystów, pisarzy, jako najsukuteczniejszych ambasadorów Torunia, np. książki toruńskich pisarzy jako prezenty dla gości Miasta 4. ochrona tradycyjnych rzemiosł w ich historycznej lokalizacji, ich aktywna promocja 5. udostępnienie organizacjom NGO na preferencyjnych warunkach przestrzeni przeznaczonych na działania promujące lokalną historię i literaturę, też jako strategia promocji niematerialnego dziedzictwa 6. przywrócenie w przestrzeni reliktyw świadczących o istnieniu dzielnicy portowej, promocja Torunia jako portu 7. promocja dziedzictwa krzyżackiego 8. przywrócenie pamięci o toruńskim TUMULCIE
WISŁA	konieczność ochrony i promocji Wisły jako dziedzictwa kulturowego 1. kontynuowanie Festiwalu Wisły/ inicjatywa pozytywnie odbierana 2. żuraw w Porcie zimowym 3. Wystawa o Samuelu Thomasie von Sömmering na wybrzeżu
UWAGI NEGATYWNE	1. negatywny odbiór bulwarów za "budy", beton i zniszczenie ściany z Rejsu oraz zasypianie kompleksu św. Ducha. 2. negatywny odbiór budowy centrum Camerimage w związku z estetyką obiektu oraz brakiem tradycji kinematograficznych w Toruniu 3. negatywny odbiór finansowania komercyjnych "kiczowatych" imprez przez Miasto